

hodnotou majetkovou, a tyk se predmtu, jehož (dle  303 o. o. z.) nelze oceniti, jelikož ryze osobn vztahy individua ku věci nejsou predmtem peněžitého ocenn. Proto m cena zvlstnho oblben v praxi jen potud význam, pokud majetkov ujma se určuje buď přisahou oceňovací nebo volnm uvzenm soudcovm ( 214 s. ř.). V řízení vyvlastňovacím k uelm železničním nemá cena zvlstnho oblben př vypoten odškodnho významu ( 7. ze dne 18. února 1870 . 30. ř. z.); rovněž v řízení vyvlastňovacím př asanaci města Prahy ( 10. zák. ze dne 11. února 1893 . 22. ř. z.).

Cena trhov viz Trh.

Ceremoniál. V mezinárodním právu platí celá řada predpis pro setkání se suvern a vyslanců, pro diplomatick, osobn nebo psemn obcování a pro setkání se lod na moři. Predpisy takov označuje právo mezinrodn slovem »ceremoniál« a rozeznv hlavn tyto druhy ceremoniálu:

1. Ceremoniál dvorsk, kter obsahuje predpisy o tom, jakým způsobem šetřiti jest př dvoře právě čestných jednotlivm panovníkům, hodnostářům atd. přsluicch (tak na př. predpisy o pořad čestných mst př stole, př doprovzen, př podpisu listin atd.).

2. Ceremoniál vyslaneck jest souhrn právě čestných a zevnjřch prednost vyslancům přsluicch. Vyslanci prv a druh třdy obdrř předevřm titul »excellence«; nárok na titul tento přslu vřak pouze vyslancům třdy prv, kter mají t právo zříditi sobě v síni přjmac baldachýn (dais), a př slavnostních přleitostech uřivati estispřeen. Vyslancov první třdy odevzdvj listy ověřující (lettre de crance) suverénu v audienci veřejn způsobem slavnostním a za přtomnosti len dvora a ministrů. Vyslance třd niřch přjm suvern obyejn audienci soukromou, kter jest men slavnostn. Př slavnostních přleitostech mají ovšem vyslanci třdy prv přednost (přecdence) před vyslanci třdy druh a třet. Př vyslancch te třdy řd se přednost jedin dle dne, kdy přchod vyslance byl uřdn oznámen. Toliko př dvorech mocností katolických mají vyslanci papeřt přednost před ostatními. Spory o přednost tuto vznikl rozhodují se dle toho, kdo jest právě v dren onoho msta čestného, o n spor vzešel. Smlouvy podepisují vyslanci v tom pořad, ve kterm jsou uastnci ve smlouvě jmenováni. První místo na listině jest na straně lev (pro čtoucího), msto druh jest na straně prav, třet opět na straně lev atd.

3. Ceremoniál námořní jest souhrn formalit a dvornost, kter lod cizím lodím, osobám vynikajícím, přstavm anebo pevnostem prokazují a kter s druhé strany bvj optovny.

Rozeznvj se tyto druhy pozdrav námořních (salut de mer):

a) Pozdrav sputenm vlajky (salut du pavillon), záležející v tom, že loď vlajku spustí neb uřpln sejme (ve válce vzty vlajku bílou), jest nejvřřm stupněm přkazu ucty.

b) Pozdrav staenm plachet (salut des voiles).

c) Pozdrav ranami dělovými (salut du canon), v uritm počtu vypálenými, kter ten kdo jest pozdraven, stejnm počtem ran opětuje.

V rakouskm obvodu mořskm je zvykem, že lod cizí pozdravují ranami dělovými nebo sputenm vlajky, což bývá z pravidla ranami z del opětováno.

Na šírém moři nemůže žádná mocnost činiti nárok na pozdrav, leč dle zvyku mezinárodního pozdravují se na šírém moři i lodi obchodní. Lodi válečné pozdravují se v ten způsob, že loď nižšího řádu jest povinna vzdáti čest lodi řádu vyššího, jakož i oddělení cizích lodí válečných; jsou-li lodi sobě rovny, pozdravuje loď po větru ploucí.

Cesse viz Postup.

Cesta celní viz Čára celní.

Cesty viz Silnice a cesty.

Cestování po železnicích viz Doprava osob po železnicích.

Cestující obchodní.

I. Pojem. Cestující obchodní jsou zmocněnci obchodní, jež pro majitele obchodu (principála) obchody provozují v místech venkovských. Dle čl. 49. obch. z. mají cestující obchodní právo přijímati tržebné ceny z obchodů, jež byli uzavřeli a povolovati lhůty platební, ač nevymíní-li si principál něco jiného. Obchody, které byl obchodní cestující uzavřel a principálovi oznámil, nemůže již zrušiti (nál. č. 1117 sb. Adler a Clem.). Sporno jest, může-li obchodní cestující povolovati též slevy, a možno-li cestujícímu učiniti dle čl. 347. obch. z. oznámení o vadách zboží s účinkem právním.

Principál může ovšem obchodnímu cestujícímu udělit zvláštní plnou moc s rozsahem libovolným.

II. Cestující obchodní dělí se v několik druhů:

1. Tuzemští cestující jednatelé obchodní, kteří nejsou ve službách určitého principála ve vlastním jméně a po živnostensku obchody mezi výrobcí nebo obchodníky a odběrateli prostředkují, nemohou se považovati za obchodní zmocněnce neb za obchodní cestující ve smyslu čl. 47. a 49. obch. z., nýbrž za obchodníky samostatné dle čl. 272. odst. 4 obch. z. Tak soudí právem Randa (Obchodní právo). Ovšem ustanovuje § 23. úvodn. z., že tito cestující mají právo přijímati tržebné ceny a povolovati lhůty, kteréhož práva dle § 10. nař. min. ze dne 3. listopadu 1852 č. 220 ř. z. neměli, leč z ducha celého zák. obch. a ze přípravných porad norimberských dá se souditi, že § 10. cit. nař. pouze nedorozuměním redaktorů zákona úvod. zrušen byl, což mělo za následek, že právní povaha těchto cestujících obchodních jednatelů stala se spornou. (O tom viz Randovo Právo obchodní.)

2. Cizozemští cestující obchodní. O těchto cestujících obchodních platí předpisy čl. 47. a 49. obch. z. i tehdy, mají-li plnou moc určité vymezenou.

3. Cestující na provisi nemají platu stálého, nýbrž dostávají z ceny tržebné obchodů jimi uzavřených jisté procento (provisi); okolnost tato nemá však účinku na jejich práva čl. 47. obch. z. jim vyhrazená.

Spornou jest otázka, může-li býti poměr mezi principálem a cestujícím zrušen výpovědí dle čl. 61. obch. z., nestává-li o tom zvláštní úmluva. Tu jest třeba rozeznávati osoby, kterých principál užívá výhradně k uzavírání obchodů na místech venkovských, od osob, které vykonávají služby v obchodě principálově jako ostatní pomocníci obchodní, které však někdy posílány jsou principálem na venek, aby tam pro něj obchody uzavíraly. Roz. ze dne 2. prosince 1885, č. 13712 časopis »Jur. Bl.« r. 1886, č. 8. sb. Adler a Clem. č. 1245 bylo stanoveno, že obchodní cestující první kategorie nejsou žádnými pomocníky obchodními a tudíž neplatí pro ně čl. 61. obch. z., ježto jsou zmocněnci obchodními ve smyslu čl. 47. a 49.